

Két pogány közt egy hazáért

A Szent Korona nem cifra királyi ékszer, hanem a magyarok ősi, íratlan jogrendjének megtestesítője: hatalmat ad, és szolgálatra kötelez. Amíg királyaink követték a korona csúcsán égre mutató kereszt és a középpontba helyezett Megváltó Jézus törvényeit, amíg vállalták áldozatát – erős volt a Magyar Királyság. Ám egyre gyakrabban került méltatlan főre a korona. Áruló vagy tehetségtelen, idegen érdeket szolgáló vagy hataloméhes királyaink kezén lassanként odalett Szent István, Szent László, Nagy Lajos

vagy Hunyadi Mátyás dicsősége: európai nagyhatalomból két „pogány” ellenség, a török és az osztrák közt vergődő, szétszakított ország lettünk.

● A jóból is megárt a sok, hát még a jellemetlen királyból

A mohácsi vereség 1526 augusztusában szó szerint lefejezte a magyar államot: odaveszett a király, II. Lajos, a nemesi, egyházi és katonai előjárók, a hadsereg színe-java. I. Szulejmán serege kardcsapás nélkül foglalta el Budát, majd kivonult az országból. Pedig volt egy ütőképessé sereg, a Szapolyai Jánosé, aki rejtélyes módon „lekéste” a mohácsi csatát, és utána is Szeged mellett vesztegelt a törökök kivonulásáig. Akkor viszont tüstént Budán termett, és összehívta a székesfehérvári országgyűlést, amely királlyá választotta. Novemberben I. János néven meg is koronázták.

Milyen jogcímen? A rákosi-végzés alapján. A Rákos mezején tartott rendi országgyűlés ugyanis még 1505-ben kimondta, hogy nem választanak többé idegen uralkodót, csak magyart.

I. (Szapolyai) János

A nemzeti párt királya, I. (Szapolyai vagy Zápolya) János nem királyi sarj, de magyar, s ráadásul övé az ország legnagyobb vagyona és legtekintélyesebb hadserege.

Az ország rémséges szétrongyolódásának és csúfságos pusztulásának az idegen származású királyok az okai, akik kegyetlenebbül dúlják Magyarországot, nyomorgatják a magyarokat, mint a török. (Rákosi-végzés, 1505)

Ország alig volt, de király kettő is termett benne. Alig egy hónappal János király megkoronázása után, Habsburg Ferdinánd a Jagelló dinasztiával kötött szerződés alapján, II. Lajos jogutódjaként összehívta a pozsonyi országgyűlést, és királynak kiáltotta ki magát, sőt 1527 végére a koronát is megkaparintotta.

I. Ferdinánd

Szent Koronánk végül I. Szulejmánnál kötött ki, aki visszaadta Szapolyai Jánosnak. De mennyi arany és micsoda megaláztatás árán! Ötszáz év múlva is ég az arcunk tőle: alig három évvel a gyászos vereség után, a mohácsi csatamezőn a magyar király kezét csókolt a török szultánnak.

Két királyunk együtt nem tett ki egy igazi uralkodót. Ami nagyságban, vitézségben hiányzott belőlük, azt pénzzel és ármánykodással pótolták. A szultán pártfogását arannyal, a főurakét birtokadományokkal igyekeztek megvásárolni. Nem voltak különbek alattvalóik sem: mindig annak a pártjára álltak, aki erősebbnek tűnt. Ki törődött az ország sorsával?

Melyik két közmondás illik erre a helyzetre? Egészítsétek ki: ..... jutott az ország. Fejétől .....

Jagelló Izabella

Egy évtizedig tartó csatározásuk rengeteg magyar vérbe került, de 1538-ban Váradon végre titkos békét kötöttek. Ferdinánd a nyugati, János a keleti országrész ura lett. Az öreg és gyermektelen János elfogadta, hogy halála után az egész ország Habsburg Ferdinándra szálljon. Az egyezséget mindketten azonnal megszegték. Ferdinánd elárulta a szultánnak a titkos paktumot, Szapolyai pedig feleségül vette Jagelló Izabella lengyel hercegnőt, és 1540-re már meg is született a kis trónörökös, János Zsigmond.

A királyné opálos násfája

Cseppentett mézként folyt a beszéde, de amit gondolt, nem mondta véle*

I. János két héttel fia születése után elhunyt. Halálos ágyán meghagyta híveinek, hogy fiát koronázzák meg, szövetkezzenek a törökkel, és harcoljanak a Habsburgok ellen. Erre alkalmuk is nyílt, mert amint a csecsemőt a rákosi országgyűlés II. János néven királlyá választotta, Ferdinánd 30 000 fős sereggel indult Buda felé, hogy érvényt szerezzen a váradi egyezésnek. Indult Szulejmán is, színleg a Szapolyai-hívek védelmére, de valójában hódítani. Harcolnia nem is kellett, mert Ferdinánd serege megfutamosodott. Ám a török – ha már ott volt – besétált Buda várába, és 150 évig ki sem mozdult onnan.

1541-et írtak ekkor. Az ország három részre szakadt: nyugaton Habsburg uralom, középen török megszállás, keleten a Keleti Magyar Királyság, amelyet a kiskorú II. János helyett anyja, Izabella királyné és Martinuzzi (Fráter György, György barát) kormányzott. A szultán jelképesen fiává fogadta II. Jánost, és vállalta, hogy nagykorúságáig „megőrzi” neki Buda várát. Addig viszont kitessékelte onnan egész udvartartásával együtt.

A csecsemő II. János király, Izabella és Fráter György

* Nemes Nagy Ágnes

Az özvegy királyné a gyulafehérvári püspöki palotában rendezkedett be. 1542-től 1551 nyaráig Fráter György helytartó kemény kézzel kormányozta a Keleti Magyar Királyságot, melyhez Erdélyen kívül a Tiszántúl, a Partium és a Temesköz is hozzátartozott. Szigora, takarékosága terhére volt a pompakedvelő Izabellának. Viszonyuk egyre feszültebbé vált. Martinuzzi, miközben adót fizetett és bókolt a szultánnak, titkos egyezséget kötött Ferdinánddal.

Fráter György

Lemondatta, és Lengyelországba száműzte Izabellát és a gyermekkirályt, Erdélyt és a koronát pedig átadta a Habsburg császárnak. „Hálából” Ferdinánd kegyetlenül meggyilkoltatta, mert úgy hírlett, hogy török bérenc.

Izabella búcsúja Erdélytől

Miért éppen Lengyelországba menekült Izabella és II. János?

● Királyból fejedelem, fejedelemből király

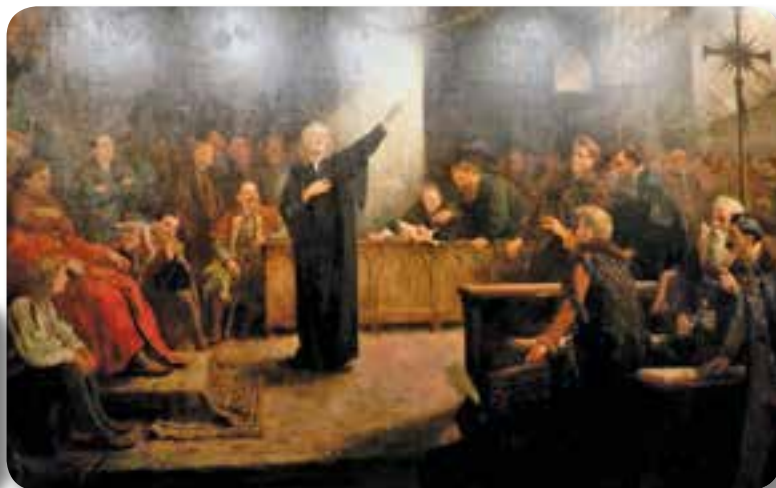
Ferdinánd gyülevész zsoldosai kifosztották, de a töröktől megvédeni nem tudták Erdélyt, ezért a rendek 1556-ban visszahívták Izabella királynét, aki fia nevében 1559-ig uralkodott. Halála után Habsburg Ferdinánd ismét meg akarta kaparintani a hatalmat, ám a rendek kiálltak II. János mellett.

II. János

Az ifjú királyt nem hadra, inkább a könyv szeretetére nevelték. Művelt volt, nyolc nyelven beszélt, lanton, orgonán és fuvolán játszott. Érdeklődéssel hallgatta a különböző hiten lévő papok hitvitáit. A válásalapító Dávid Ferenc hatására felvette az unitárius hitet. Az 1568-ban összeült tordai országgyűlés – elsőként a világon – törvénybe iktatta a vallásszabadságot. Ezzel a református, a római katolikus, az unitárius, és a lutheránus vallás hivatalossá vált Erdélyben, ám a véres válásháborúk, erőszakos térítések, templomfoglalások, a hitért vállalt szenvedések ezzel sajnos még nem értek véget.

Melyik három nemzet vett részt Erdély kormányzásában? Tordán kívül még hol tartottak országgyűlést?

A tordai országgyűlés

Nyaktörő feladat volt a harmadország, a Keleti Magyar Királyság kormányzása a szultán és a császár szorításában. Legjobb lett volna mindkettőtől megszabadulni, de kinek volt erre ereje az akkori Európában?! A Habsburgokkal kötött szövetség keresztény összefogást jelentett volna a török ellen, és a két meg nem szállt ország rész egyesítését. A szultán pártfogása segítette volna Erdély önálló fejlődését, de elszakította volna Nyugat-Magyarországtól. II. János az előbbit választotta. Az 1570-es speyeri szerződésben lemondott királyi címéről a Ferdinánd után trónra lépett Habsburg Miksa javára, és elfogadta, hogy János Zsigmond néven Erdély és a Partium fejedelme legyen. Országát a Magyar Királyság része lett volna, maga pedig a király alattvalója. A szerződés azonban János Zsigmond váratlan (és merénylet-gyanús) halála miatt nem lépett életbe.

A három részre szakadt ország

Az Erdélyi Fejedelemség viszont létrejött, s bár adót fizetett a szultánnak, és figyelt a császár szavára is, önálló, egyre erősödő kis állammá vált. Első fejedelme János Zsigmond volt. Őt Báthory István követte a fejedelmi székben, aki részben visszaszerezte azt, amiről János Zsigmond kényszerűségből és bölcs megfontolásból lemondott: a királyi címet. Igaz, nem magyar, hanem lengyel királlyá koronázták.

Erdély címere és fejedelmei

Erdély pedig virágzó tündérvillaként vagy viharral dacoló, utolsó menedékként 100 éven át őrizte hűséggel, ami tőlünk nyugatra török és Habsburg kézen elpusztult volna: a magyar életet, a magyar jövőt.

Zsigmond Emese

- **Szeptemberi megfejtések:** Mátyás király 1485-ben foglalta el Bécset. A városba fia, Corvin János vonult be a magyar seregek élén. A második szomorú fegyverletétel 1849 augusztusában volt, Világosnál. Görgey Artúr tábornok rendelte el. Sokan vértanúhalált szenvedtek, sokan bujdosni kényszerültek, köztük Kossuth Lajos is.
- **Nyertesek:** Kiss Heléna, Udvarfalva; az erdőszentgyörgyi III. B osztály; a gyergyószentmiklósi Fogarasy Mihály Iskola III. A osztálya.

